

УДК 371.14

Алексеева С.В. м. Київ

ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ МЕТОДИСТІВ ПРИ ВИВЧЕННІ, УЗАГАЛЬНЕННІ ТА ВПРОВАДЖЕННІ ПЕРЕДОВОГО ПЕДАГОГІЧНОГО ДОСВІДУ

Анотація. В статті проаналізовано використання інформаційних технологій у професійній діяльності методистів при вивченні, узагальненні та впровадженні передового педагогічного досвіду. Досліджено багатофункціональний характер професійної діяльності методистів, що передбачає урізноманітнення видів і типів поточної й оперативної інформації. Визначені основні аспекти використання інформаційних технологій у професійній діяльності методистів. Обґрунтовано використання комп'ютерних програм для розвитку педагогічної творчості, опанування інноваційних педагогічних технологій та впровадження результатів наукових досліджень в педагогічну практику.

Ключові слова: методична робота, методичний кабінет, інформаційні технології, інформаційно-методичний простір, інформаційна допомога.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Сучасна освіта потребує пошуку нових підходів до моделювання ефективної системи науково-методичної роботи з педагогічними кадрами, яка б, ґрунтуючись на наукових засадах, успішно функціонувала в режимі постійного оновлення і розвитку. Впровадження інформаційних технологій в методичну роботу навчальних закладів спрямовується на створення єдиного інформаційно-методичного простору, на якому розміщені освітні нормативні документи, методичні матеріали, посібники, рекомендації, які допоможуть педагогам вдосконалювати та підвищувати рівень педагогічної майстерності. Використання інформаційних технологій в професійній діяльності методистів уможливорює онлайн-інформування педагогів про результати наукових досліджень у галузі педагогіки, психології, теорії викладання

конкретних навчальних предметів, а також можливості інтегруватися в загальнонаціональний і міжнародний освітній простір.

Відповідно до сучасних потреб освіти пріоритетними напрямами методичної роботи в навчальних закладах є: наповнення, супроводження та обслуговування інформаційних методичних сайтів, моніторинг рівня професійної компетентності педагогічних працівників, надання інформаційної допомоги педагогам у створенні індивідуальних сайтів, інформаційне забезпечення навчально-виховного процесу, підвищення комп'ютерно-технічної грамотності педагогічних працівників.

Такий підхід зумовлює необхідність у відповідному професійному рівні діяльності методистів, які володіють досягненнями науки, в першу чергу, інформаційними технологіями і здатні визначити шляхи вирішення проблеми діяльності педагогічного колективу. Використання сучасних інформаційних технологій у професійній діяльності методистів при вивченні, узагальненні та впровадженні передового педагогічного досвіду уможливорює активізацію функціонування методичної роботи в навчальному закладі і визначає актуальність дослідження з цієї проблеми.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми. Аналіз педагогічної літератури свідчить, що проблема вивчення, узагальнення та впровадження педагогічного передового досвіду актуальна у сучасній педагогіці і активно досліджується науковцями та практикаками, зокрема: наукові основи управлінням підвищення кваліфікації педагогічних працівників – В. Олійник [4], роль методичної служби навчального закладу в технологізації оформлення педагогічного досвіду – Н. Бугай [1], організація методичної роботи – Є. Павлютенков [5], робота методичних центрів із педагогічними кадрами – М. Голубенко [2], технологія організації науково-методичної роботи з педагогічними кадрами – А. Єрмола [3].

Відділення невирішених проблем. Проведені нами дослідження у навчальних закладах з проблеми використання інформаційних технологій у професійній діяльності методистів свідчать про наявність низки суперечностей, які мають місце у сучасній освіті, зокрема, між: вимогами до науково-технологічного рівня компетентності методистів і відсутністю методів формування їх інформаційної грамотності; необхідністю сформованості інформаційної компетентності методистів і відсутністю засобів її розвитку; значною потребою у методистах з високою інформаційною культурою і недостатнім рівнем їх підготовки.

Метою даної статті є ґрунтовний аналіз можливостей використання сучасних інформаційних технологій у професійній діяльності методистів для вивчення, узагальнення та впровадження передового педагогічного досвіду.

Виклад основного матеріалу. Удосконалення змісту науково-методичної роботи, забезпечення її національної спрямованості відповідно до економічних, політичних, соціально-культурних умов, розвиток традиційних і пошук нових високоефективних інноваційних педагогічних технологій, удосконалення методики формування та діяльності єдиних дослідницьких колективів, які об'єднують дослідників з числа педагогів, учнів і вчених, систематична інформація про нові методичні рекомендації, публікації щодо змісту та методики навчально-виховної роботи, глибоке вивчення відповідних державних, нормативних і галузевих документів, впровадження в практику роботи педагогічних колективів досягнень етнопедагогіки, психології та окремих методик, передового педагогічного досвіду – вимагає впровадження новітніх інформаційних технологій у професійну діяльність методистів. Інформаційні технології у методичній роботі – це електронне середовище, що забезпечить максимальне полегшення доступу членів педагогічного колективу до інформаційних ресурсів, які повсякденно використовуються у навчально-виховному процесі. Використання інформаційних технологій у

професійній діяльності методистів уможливорює доступність інформування педагогів про результати наукових досліджень у галузі педагогіки, психології, теорії викладання конкретних навчальних предметів, ознайомлення їх з можливостями застосування методів навчально-виховної роботи, надання практичної допомоги в удосконаленні професійної підготовки, а також можливість інтегрувати в загальнонаціональний і міжнародний освітній простір. Метою впровадження інформаційних технологій у професійну діяльність методистів є створення єдиного інформаційно-методичного простору, на якому будуть розміщені освітні нормативні документи, методичні матеріали, книги та статті, які допоможуть педагогам вдосконалювати та підвищувати рівень педагогічної майстерності.

Пошуки інноваційних методів реалізації методичної роботи в навчальних закладах зумовлено необхідністю створення ефективної форми передачі педагогічних знань, умінь, освоєнням та практичним застосуванням теоретичних положень загальної дидактики, методів і прийомів активізації навчальної діяльності учнів, які пов'язані єдиним педагогічним завданням, обміну досвідом роботи. Переваги, які надають інформаційні технології в професійній діяльності методистів, – це зручність, простота користування, можливість постійно підвищувати професійну компетенцію будь-яким категоріям педагогічних працівників.

Відомо, що методичний кабінет є центром методичної роботи навчального закладу, де зосереджуються інформаційні, навчально-методичні, нормативні матеріали, матеріали кращого досвіду педагогічних працівників, зразки плануючої та звітної документації, дидактичних, наочних матеріалів тощо. Основними функціями методичного кабінету є: створення умов для підготовки педагогічних працівників до навчальних занять і позаурочних заходів; проведення індивідуальних та колективних форм методичної роботи з педагогічними працівниками; надання допомоги педагогічним працівникам і керівникам навчального

закладу у роботі з самоосвіти, індивідуальній методичній роботі, експериментально-дослідницькій діяльності; узагальнення, пропагування та поширення кращого педагогічного досвіду; інформаційне забезпечення педагогічних працівників з проблем педагогіки, психології, накопичення і систематизація методичної інформації.

Прикладом використання інформаційних технологій у методичній роботі навчального закладу може слугувати інформаційно-педагогічний портал «Віртуальний Методичний Кабінет». База даних «Віртуального методичного кабінету» містить повну інформацію про всі елементи навчального процесу. Інтерфейс програмного засобу зрозумілий та доступний будь-якому користувачу, незалежно від рівня його комп'ютерної грамотності. Структурно «Віртуальний методичний кабінет» розділений на чотири офіси: організаційний, методичний, паспортний, бібліотечний.

Організаційний офіс – містить презентацію (загальна інформація про діяльність методичної служби в навчальному закладі); нормативні документи (найбільш використовувані в навчальному процесі нормативні документи); план роботи (містить єдиний план роботи навчального закладу, план роботи методичних комісій, тематику засідань педагогічної ради, графік проведення постійно діючих семінарів та засідань педагогічної майстерні); спілкування (викладено форми та зміст спілкування в педагогічному середовищі). Відвідавши організаційний офіс, педагог має можливість знайти певну інформацію, не чекаючи консультації від адміністрації або методиста навчального закладу.

Методичний офіс охоплює велику кількість рекомендацій щодо педагогічних технологій, методики викладання та психологічного супроводу навчально-виховного процесу. Розділ містить такі елементи: методичні комісії (викладено інформацію про методичні об'єднання з наданням списку усіх членів комісій та їх голів, а також методичних проблем, над якими працює кожен педагог); методичний бюлетень;

педагогічна майстерня викладача-початківця; семінари; скарбничка методичних порад. Відвідавши методичний офіс, педагогічні працівники мають можливість в будь-який зручний для себе час ознайомитись з методичними матеріалами. Завдяки скарбничці методичних порад отримати відповіді на проблемні питання, вивчити корисний досвід, підвищуючи таким чином ефективність своєї професійної педагогічної діяльності.

Паспортний офіс представлений творчим портретом найактивніших членів педагогічного колективу. В даному розділі розміщено інформацію про педагога, перераховані розроблені ним методичні розробки. Відвідавши паспортний офіс, користувач може відшукати потрібну методичну розробку і усі методичні розробки педагогічних працівників закладу скориставшись ними у подальшій своїй роботі як передовим педагогічним досвідом.

Бібліотечний офіс містить каталог літературних видань, посібників з анотацією за напрямками: методика та дидактика; психологія; педагогіка; корисні Інтернет-ресурси; педагогічно-програмні засоби. Завдяки бібліотечному офісу педагогічні працівники мають можливість швидко та в зручний для себе час дізнатися про наявність необхідної літератури та вже в методичному кабінеті або в бібліотеці відшукати та скористатися нею. Окрім того, розділ з посиланнями на інтернет-ресурси дає можливість педагогу не витратити час на пошук потрібних інформаційних матеріалів у всесвітній мережі. А сторінка з переліком корисних педагогічно-програмних засобів дозволяє користувачеві знайти, безкоштовно скачати з Інтернету, з успіхом використовувати їх у навчальному процесі та створювати власні електронні засоби навчання, користуючись набутим досвідом.

Впровадження передового педагогічного досвіду в практику вимагає від методистів умінь та навичок роботи с такими комп'ютерними програмами, які відзначаються наочністю, доступністю й легкістю у

використанні, а також забезпечуватимуть підвищення педагогічної майстерності. Наприклад, у Microsoft Office для цього є засіб – PowerPoint. За допомогою цієї програми можливо підготувати презентації. PowerPoint створює файл презентацій, який має розширення імені PPT і містить набір слайдів. Програма містить велику кількість шаблонів презентацій. У полі слайда можливо вставити текст, графіку, а також таблицю і діаграму. Алгоритм створення презентації: зібрати матеріал (фото, відео, музика, тексти); створити папку і помістити в неї зібраний матеріал; продумати дизайн (оформлення, розташування матеріалу на слайдах); у папці створити презентацію MS PowerPoint. Як рекомендацію зазначимо, що після клацання на піктограмі PowerPoint в панелі Microsoft Office з'являється головне вікно програми і діалогове вікно Корисна порада, що містить інформацію, яка допоможе нам у подальшій роботі над презентацією. Натиснувши в цьому вікні кнопку Наступний, можна почитати ще поради, а натиснувши кнопку ОК - закрити вікно. Після закриття діалогового вікна PowerPoint запропонує кілька шляхів створення презентацій: з використанням Майстра, шаблону або просто створення порожньої презентації.

Професійна діяльність методистів має багатофункціональний характер і передбачає урізноманітнення видів і типів поточної й оперативної інформації, яка необхідна для розробки нормативно-правової бази дистанційного (мережного) навчання; створення освітнього контенту; запровадження інформаційних технологій у професійну діяльність педагогів; організації діяльності педагогічних працівників у мережі; запровадження мережних форм підвищення кваліфікації педагогів. Також, професійна діяльність методистів вимагає створення інформаційного банку даних з метою систематизації методичних розробок педагогічних працівників, створення каталогу видавничої діяльності, координації роботи по створенню електронних підручників, посібників. Як рекомендацію зазначимо, що створення такого інформаційного банку даних можливо

проводити за допомогою програмного забезпечення Smart Items. Програма призначається для систематизації будь-яких типів даних. Особливістю є можливість експорту даних у формати, доступні для мобільних пристроїв. До складу Smart Items входять чотири демонстраційні колекції, які допомагають в освоєнні програми. Робоче вікно Smart Items складається з трьох панелей. Ліворуч, у верхній частині бічної панелі, знаходиться список запропонованих матеріалів, який має деревовидну структуру і систематизований по категоріям. Під ними знаходиться панель з фільтрами. Якщо не виділений жоден пункт, то показуються усі елементи поточної категорії, при використанні фільтрів можливо відсіювання зайвих матеріалів. Основна частина робочого вікна відводиться під відображення списку інформації. Залежно від типу інформації, список колонок може бути різним. Він автоматично міняється при перемиканні груп. Подвійне клацання лівою кнопкою відкриває зміст поточного матеріалу, наприклад, фотографії заходу, план методичної роботи тощо. Вікно має унікальні поля бази даних, методи розмітки тексту та його оформлення.

Розглядаючи можливості використання комп'ютерних технологій у професійній діяльності методистів навчальних закладів зазначимо про можливість допомоги педагогічним працівникам підготуватися та пройти атестацію. Відповідно до цього, на сайті методичного кабінету мають бути розміщені необхідні бланки та форми, а також відповідні методичні матеріали, які дозволяють значно спростити процес підготовки та проходження атестації для педагогів. Отже, методист повинен бути висококваліфікованим фахівцем з методичного напрямку діяльності, вміти спланувати та ефективно організувати науково-методичну роботу з педагогічними кадрами, спрямовану на підвищення їхньої фахової компетентності та забезпечення особистісного професійного розвитку. Методист повинен не тільки задовольнити актуальні потреби педагогів і управлінців у реалізації їх професійної діяльності, а також, сприяти їх розвитку.

Таким чином, сучасне розуміння сутностей професійної діяльності методиста як взаємодії науково-методичної, педагогічної, управлінської та інноваційної складових виходить далеко за межі суто організаційної методичної роботи і сягає науково-методичного, дослідницького та творчого рівнів, що вимагає використання інформаційних технологій у їх професійній діяльності. Професійні завдання методистів, в більшості випадків, не піддаються алгоритмізації і часто вимагають нестандартного евристичного рішення, яке включає: дослідження, аналіз, прогнозування, експеримент, контроль, рефлексію і висновок. Кожен новий крок методиста стає для нього джерелом нової інформації, яка з часом перетворюється на знання, а потім трансформується в досвід. Результати аналізу впровадження інформаційних технологій в професійну діяльність методистів свідчать, що форми, засоби і методи їх використання є відносно новою областю знань і доцільним, на наш погляд, є включення в програму підвищення кваліфікації методистів спецкурсу «Використання інформаційних технологій у професійній діяльності методистів». Опанування змісту такого спецкурсу спрямовано на здобуття знань і навичок щодо застосування засобів мережних технологій у професійній діяльності методистів, зокрема на формування високого рівня їхньої інформаційної культури й ефективного використання сервісів мережі Інтернет. Зокрема, інформаційну культуру методистів доцільно розглядати як сукупності інформаційного світогляду та систему знань й вмінь, що забезпечують професіоналізм фахівця. Необхідність розвитку інформаційної культури методистів зумовлено особливостями професійної діяльності, а тому її оцінюють як вміння на високому рівні користуватися сучасними інформаційно-комунікаційними технологіями для пошуку, знаходження, прийняття, збереження, обробки, аналізу, подання методичної інформації.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Використання комп'ютерних технологій при вивченні, узагальненні та впровадженні

передового педагогічного досвіду значно підвищує рівень професійної компетентності методистів. Зокрема, вони передбачають не лише формування знань і навичок роботи з комп'ютерною технікою, а й підвищення рівня розвитку інформаційних відносин, які спрямовуються на продуктивність комунікативної взаємодії у навчальному закладі. Використання інформаційних технологій у професійній діяльності методистів забезпечує створення ефективної системи передачі педагогічних знань, застосування теоретичних положень загальної дидактики, методів і прийомів активізації навчальної діяльності учнів. Проведені дослідження не висвітлюють всіх аспектів вивчення даної проблеми. Подальшого вивчення потребує проблема розвитку інформаційної культури методистів навчальних закладів.

Література:

1. Бугай Н.І. Роль методичної служби навчального закладу в технологізації оформлення педагогічного досвіду / методичні рекомендації для методичних служб ПТНЗ України / Н.І. Бугай. – Вип. 1. - К. : НМЦ ПТО М О Н України, 2006.- С. 28-39.
2. Робота методичних центрів із педагогічними кадрами / Упоряд. М. Голубенко. – К. : Шк.світ, 2008. – 128 с. – (Бібліотека «шкільного світу»).
3. Єрмола А.М. Технологія організації науково-методичної роботи з педагогічними кадрами: науково-методичний посібник / А.М. Єрмола, О.М. Василенко. – Харків : Курсор, 2006. – 312 с.
4. Олійник В.В. Наукові основи управління підвищення кваліфікації педагогічних працівників профтехосвіти : монографія / В.В. Олійник. – К. : Міленіум, 2003. – 594 с.
5. Павлютенков Є.М. Організація методичної роботи / Є.М. Павлютенков, В.В. Крижко. – Х. : Вид. група «основа», 2005. – 80 с.

Анотація. В статті проаналізовано використання інформаційних технологій в професійній діяльності методистів при вивченні, обобщенні і впровадженні передового педагогічного досвіду. Досліджено багатифункціональний характер професійної діяльності методистів, яка передбачає створення різноманітних видів і типів поточної і оперативної інформації. Визначені основні аспекти використання інформаційних технологій в професійній діяльності методистів. Обґрунтовано використання комп'ютерних програм для розвитку педагогічного творчості, оволодіння

инновационными педагогическими технологиями и внедрения результатов научных исследований в педагогическую практику.

Ключевые слова: методическая работа, методический кабинет, информационные технологии, информационно-методическое пространство, информационная помощь.

Alekseeva Svetlana. THE USE OF INFORMATION TECHNOLOGIES IS IN PROFESSIONAL ACTIVITY OF METHODISTS AT STUDY, GENERALIZED AND INTRODUCTION OF FRONT-RANK PEDAGOGICAL EXPERIENCE. Institute of vocational formation educations NAPN of Ukraine. s. Kiev of Ukraine. Summary: In the article the use of information technologies is analysed in professional activity of methodists at a study, generalization and introduction of front-rank pedagogical experience. Multifunction character of professional activity of methodists, that envisages creation of variety of kinds and types of current and operative information, is investigational. Certain basic aspects of the use of information technologies are in professional activity of methodists. The use of the computer programs is reasonable for development of pedagogical work, captures by innovative pedagogical technologies and introductions of results of scientific researches in pedagogical practice.

Keywords: methodical work, methodical cabinet, information technologies, informatively-methodical space, informative help.

Literature:

1. Buday N.I. Roly metodichnoy slygby navchalnjgo zaklady v texnoljgizachiy oformlenya pedagogichnogo dosvidy / metodichni rekomendachiy dlya metodichnux slugb PTNZ Ukrainu / N.I. Buday. – Vup.1. - K. : NMCH PTO MON of Ukrainu, 2006.- S. 28-39.
2. Robota metodichnux chentriv iz pedagogichnumu kadramu / Upor. M. Golybenko. – K. : Sh.svit, 2008. – 128 s.
3. Ermola A.M. Technolgiy organizachii naykovo-metodichnoy robotu z pedagogichnumu kadramu : naykovo-metodichnuy posibnuk/ A.M. Ermola, O.M. Vasulenko. – Kharkiv : Kyrsor, 2006. – 312 s.
4. Oliynuk V.V. Naykovi osnovu upravlinnay pidvuchennay kvalifikachii pedagogichnux prachivnukiv proftextosvitu: monografiay/ V.V. Oliynuk. – K. : Mileniy, 2003. – 594 s.
5. Pavlyatenko E.M. Organizachiy methodichnoi robotu / E.M. Pavlyatenko, V.V. Krugko. – Kharkiv : vud. grupa «osnova», 2005. – 80 s.